

การพัฒนาารูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงาน ของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร

THE DEVELOPMENT OF A PSYCHOLOGICAL SENSE OF COMMUNITY MODEL FOR ENHANCING WORK PERFORMANCE COMPETENCIES OF COMMUNITY COMMITTEE, BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

Received: September 9, 2020 Revised: April 22, 2021 Accepted: May 2, 2021

ทิวา มั่งน้อย^{1*} ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา² ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์³
Thiwa Monknoi^{1*} Prasarn Malakul Na Ayudhaya² Pongpan Kirdpitak³

^{1*-3}จิตวิทยาเพื่อการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
^{1*-3}Psychology for Developing Human Potentials, Kasem Bundit University

*Corresponding Author, E-mail: thiwa_monk@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อพัฒนารูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงาน
ของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร 3) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มทดลองที่มีต่อรูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ คณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 18,512 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มตัวอย่างที่ 1 ใช้ในการศึกษาสมรรถนะการทำงาน
ของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร เป็นคณะกรรมการชุมชน ประเภทชุมชนเมือง ในพื้นที่เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 95 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จากประชากร และ (2) กลุ่มตัวอย่างที่ 2 ใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร เป็น
คณะกรรมการชุมชน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงจากกลุ่มตัวอย่างที่ 1 ที่มีคะแนนสมรรถนะการทำงาน ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา และสามารถเข้าร่วมการทดลอง จำนวน 20 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับรูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมการเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานและปฏิบัติงานตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบวัดสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร มีค่าดัชนีความ

คำสำคัญ: สมรรถนะการทำงาน คณะกรรมการชุมชน รูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน

สอดคล้อง อยู่ระหว่าง .66 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .605 - .828 มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.935 และ 2) รูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .66 - 1.00

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) สมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 95 คน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และค่าเฉลี่ยรายด้าน ประกอบด้วย สมรรถนะการทำงานด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการประสานงาน และด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม ศีลธรรม และประเพณีอันดีงาม อยู่ในระดับน้อย

2) รูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร พัฒนาจากการประยุกต์ใช้แนวคิดและวิธีการของความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน มี 3 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นเริ่มต้น (2) ขั้นดำเนินการ และ (3) ขั้นสรุปและประเมินผล

3) สมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน ของกลุ่มทดลอง หลังการทดลองและหลังการติดตามผล สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) สมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ของกลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนา โดยใช้รูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้รูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5) ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ พบว่า คณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มทดลอง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ในระดับมาก เนื่องจากทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการทำงานของคณะกรรมการชุมชน และกระบวนการการมีส่วนร่วมได้อย่างถูกต้อง และเพิ่มความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของชุมชน

Abstract

The purposes of this research study were 1) to study the work performance competencies of the community committee, 2) to develop a psychological sense of community model for enhancing work performance competencies of the community committee, 3) to evaluate the effects of the use of the psychological sense of community model for enhancing work performance competencies of the community committee, and 4) to study the satisfaction of the community committee of the experimental group toward the psychological sense of community model after the experiment by using focus group.

The population of this study was 18,512 community committee in Bangkok. The research sample was divided into 2 groups The first group of work performance competencies of the community committee study comprised 95 urban community committees in Bangkake district, Bangkok. Those were purposively selected from the population. The second group of the enhancement of work performance competencies

of the community committee was purposively selected from the first group. This group consisted of 20 persons whose work performance competencies scores were lower than twenty – fifth percentile and could attend the experiment. They were then randomly assigned into two group, classified as an experimental group and a control group, 10 persons in each group. The experimental group received the psychological sense of community model for enhancing work performance competencies. The control group did not participate in the model and perform their daily work activities as usual. The research instruments included 1) the work performance competencies scale of the Bangkok Metropolitan Administration community committee with IOC ranged from .66 – 1.00, the item discrimination power ranged from .605 - .828, and reliability coefficient (alpha) of 0.935; and 2) the Psychological Sense of Community Model for enhancing work performance competencies of Bangkok Metropolitan Administration community committee with IOC ranged from .66 - 1.00.

The research results were as follows:

1) The total mean score and each dimension mean score of the work performance competencies of 95 Bangkok Metropolitan Administration community committee were low. The work performance competencies dimensions comprised community development dimension, coordination dimension, dimension of the promotion of culture, moral dimension, and virtuous tradition dimension.

2) The development of a psychological sense of community model for enhancing work performance competencies of Bangkok Metropolitan Administration community committee was developed by applying psychological concept and procedures of psychological sense of community. The model included 3 steps: the initial stage, the working stage and the conclusion and evaluation stage.

3) The work performance competencies of Bangkok Metropolitan Administration community committee of the experimental group after the experiment and after the follow up were significantly higher than before the experiment at the .01 level.

4) The work performance competencies of Bangkok Metropolitan Administration community committee of the experimental group after the experiment and after the follow up were significantly higher than that of the control group at the .01 level.

5) Focus group report of the experimental group showed that they were highly satisfied with the psychological sense of community model for enhancing work performance competencies. They gained more knowledge, skills and experiences in work performance and participation process and increased their awareness of the importance of the community.

Key words: Work performance competencies, Community committee, Psychological sense of community model

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีสถานะเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยมีการกิจการพัฒนาเมืองให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเจริญก้าวหน้าทัดเทียมเมืองต่าง ๆ ในระดับสากล ควบคู่ไปกับการดูแลประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง ได้อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีโอกาสในการศึกษาและสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนามหานครแห่งนี้ให้เป็นสังคมแห่งความสุขสำหรับคนทุกกลุ่มทุกวัยอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และยั่งยืน มีนโยบายที่จะพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เพื่อสร้างให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน โดยใช้หลักการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม (participation) ให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการคิดและดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยมีภาครัฐให้การสนับสนุน ภาคเอกชนให้การช่วยเหลือ ซึ่งจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของประชาชนในชุมชน เป็นการพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเอง (Self-reliance) ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี ประชาชนมีความสุขสอดคล้องกับเป้าหมายสำคัญในการพัฒนามหานครแห่งนี้

การพัฒนาชุมชนของกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจสังคม อนามัยและจิตใจ และใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกลไกสำคัญ ที่จะผลักดันให้การพัฒนาชุมชนและสังคมโดยส่วนร่วมให้มีสภาพที่ยั่งยืนและตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงโดยได้ดำเนินการจัดตั้งกรรมการชุมชน ตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. 2555 โดยสำนักงานเขตพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งกรรมการชุมชนในแต่ละพื้นที่ชุมชน ซึ่งขณะนี้มีการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนแล้ว 2,068 ชุมชน มีจำนวนกรรมการชุมชนกว่า 20,000 คน กรรมการชุมชนเป็นตัวแทนสมาชิกในพื้นที่ชุมชนมีหน้าที่ครอบคลุมทั้งในด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการประสานงาน และด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรม ศิลธรรม และประเพณีอันดีงาม

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาข้อมูลที่แสดงชัดเจนว่า กรุงเทพมหานครยังประสบปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาองค์กรชุมชนในลักษณะที่ขาดการประสานสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ขาดการวางแผนและการปฏิบัติงานในลักษณะที่เป็นองค์รวม แต่ละหน่วยงานดำเนินงานเป็นลักษณะแยกส่วน ขาดการประสานงานที่เป็นเครือข่ายที่ชัดเจน การผนึกกำลังของคนในชุมชนยังไม่มี ความเข้มแข็งเพียงพอ โดยสรุปได้ว่า ผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการชุมชนน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่ง เนื่องจากคณะกรรมการชุมชนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานดังกล่าว ทั้งนี้ได้พบว่า คณะกรรมการชุมชนยังขาดความรู้ในเรื่อง กฎเกณฑ์และระเบียบของทางราชการ และยังไม่เข้าใจในบทบาทของตนเอง ขาดความกระตือรือร้น และการเสียสละใส่ใจในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ อีกทั้งการประสานงานในการทำงานด้านต่าง ๆ ยังไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้การทำงานของคณะกรรมการชุมชนไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพไม่ได้ผลเท่าที่ควร (สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร, 2539) ประกอบกับสถิติเรื่องร้องทุกข์ร้องเรียนในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 –

พ.ศ. 2561 พบว่าในปี 2559 มีจำนวน 51,288 เรื่องปี 2560 มีจำนวน 60,918 เรื่อง เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2559 คิดเป็นร้อยละ 18.77 และ พ.ศ. 2561 จำนวน 65,047 เรื่อง เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2560 คิดเป็นร้อยละ 6.77 (สำนักงานเลขานุการปลัดกรุงเทพมหานคร, 2562)

ปัญหาดังกล่าวข้างต้นนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการทำงานของคณะกรรมการชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำชุมชนหรือผู้แทนสมาชิกชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชน ผู้วิจัยจึงได้ทำการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการเขต หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ที่มีหน้าที่กำกับดูแลการทำงานของคณะกรรมการชุมชน พบว่า คณะกรรมการชุมชนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในระดับหนึ่ง แต่เป็นบางชุมชน มีเพียงส่วนน้อยที่คณะกรรมการชุมชนเข้มแข็ง และประเมินการทำงานในภาพรวมได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น ทั้งนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า คณะกรรมการชุมชนจำเป็นต้องมีสมรรถนะในการทำงานทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวคิดหลักการในการพัฒนาชุมชน และความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน มีทักษะในการทำงานร่วมกัน และมีบุคลิกลักษณะ เช่น การมีจิตอาสา หรือมีจิตสาธารณะ

เมื่อนำปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนดังกล่าวมาวิเคราะห์ จะเห็นได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนมีความเกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะ และความสามารถ รวมถึงคุณลักษณะอื่น ๆ ที่เป็นลักษณะเฉพาะบุคคลของคณะกรรมการชุมชน ซึ่งเป็นองค์ประกอบของ “สมรรถนะ” ตามที่ McClelland (1973) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะไว้ว่า เป็นคุณลักษณะสำคัญ (Underlying Characteristics) ของบุคคลซึ่งเกิดจากความรู้ ทักษะ ทัศนคติ แรงจูงใจของบุคคล และคุณลักษณะดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมในการทำงานของบุคคล ดังนั้น การที่จะทำให้บุคคลมีพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่สนับสนุนต่อความสำเร็จขององค์กรแล้ว จะต้องเริ่มต้นที่การกำหนดกรอบความรู้ ทักษะ ทัศนคติ และแรงจูงใจที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่สนับสนุนต่อความสำเร็จดังกล่าวได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ สมรรถนะการทำงาน รวมถึงปัญหาอุปสรรคในการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่า คณะกรรมการชุมชนต้องมีความสามารถหรือสมรรถนะในการทำงานในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ 1) สมรรถนะด้านการพัฒนาชุมชน ได้แก่ ความสามารถในการดำเนินงานตามกระบวนการชุมชน (Community Process) และความสามารถในการดำเนินงานตามกระบวนการมีส่วนร่วม (Participation Process) 2) สมรรถนะการทำงานด้านประสานงาน ได้แก่ ความสามารถในการประสานงานเพื่อดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายองค์กรที่เกี่ยวข้องภายในชุมชน และความสามารถในการประสานการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากองค์กรภายนอกชุมชน และ 3) สมรรถนะด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม ศีลธรรม และประเพณีอันดีงาม ได้แก่ ความสามารถในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ศีลธรรม และประเพณีอันดีงาม

จากการวิเคราะห์และสรุปปัญหาสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนได้ในสามด้านนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญ และจำเป็นที่จะต้องมีการเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานให้กับคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน และบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร ซึ่งจากการศึกษาได้พบว่า การเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานให้แก่คณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร นั้น ได้มีการปฏิบัติอยู่หลากหลายวิธีการโดยเฉพาะที่ทำอยู่มากที่สุด คือ การฝึกอบรม การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติ แต่พบว่าการดำเนินการตาม

วิธีการดังกล่าวยังไม่สามารถเสริมสร้างหรือพัฒนาสมรรถนะการทำงานให้แก่คณะกรรมการชุมชนได้เท่าที่ควร เนื่องจากยังไม่มีรูปแบบในการเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชนโดยตรง

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์จะพัฒนารูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานให้แก่คณะกรรมการชุมชน โดยรูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนที่จะนำมาใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน ตามแนวคิดของ Sarason (1974, 1993) แนวคิดของ McMillan & Chavis (1986) และแนวคิดของ McMillan (1996) ที่ให้ความสำคัญกับ (1) ความรู้สึกของสมาชิกชุมชน (Sense of community members) ที่มีต่อชุมชน และความรู้สึกผูกพันต่อชุมชน (2) พลัง (Power) หรืออิทธิพล (Influence) ของสมาชิกชุมชนที่พร้อมจะทุ่มเทให้แก่ชุมชน (3) การบูรณาการและการเติมเต็มความต้องการของสมาชิก (Integration and fulfillment of needs of community members) โดยการแลกเปลี่ยนพลังความรู้ ความสามารถ ค่านิยม และความพึงพอใจของสมาชิกชุมชน และ (4) การมีความผูกพันทางจิตวิญญาณ (A spiritual bond) ของสมาชิกชุมชนโดยมีการเชื่อมต่อ สัมพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้สึก อารมณ์ร่วมกัน (shared emotional connection) เพื่อความเข้มแข็งของชุมชน ทั้งนี้ จากผลงานวิจัยของ Glynn (1981) ที่ได้ศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างความสำนึกต่อชุมชน และความสามารถในการปฏิบัติงานชุมชนของคณะกรรมการชุมชน

ดังนั้น รูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนของการวิจัยครั้งนี้ จึงมุ่งเน้นความสำนึกที่มีต่อชุมชน ความสัมพันธ์ของการรับรู้ของแต่ละบุคคลที่มีต่อชุมชน และที่ชุมชนมีต่อตนเอง ประสพการณ์ของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อชุมชน และบทบาทของคณะกรรมการที่มีต่อชุมชน เพื่อเสริมสร้างความสำนึกด้านความผูกพันต่อชุมชน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ 1) ขั้นเริ่มต้นเป็นขั้นของการสร้างสัมพันธภาพ และชี้แจงวัตถุประสงค์ในการดำเนินการในแต่ละครั้ง 2) ขั้นดำเนินการโดย (1) สำรวจความสำนึกของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อชุมชน (2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการรับรู้ความสำนึกทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคลที่มีต่อชุมชนและที่ชุมชนมีต่อตนเอง (3) วิเคราะห์ประสพการณ์ของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อชุมชน และ (4) วิเคราะห์บทบาทของคณะกรรมการชุมชนเพื่อเสริมสร้างความสำนึกด้านความผูกพันต่อชุมชน และ 3) ขั้นสรุปและประเมินผล การเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานในแต่ละครั้ง โดยผู้วิจัยคาดหวังว่า รูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ที่พัฒนาขึ้นนี้จะช่วยเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงาน
ของคณะกรรมการชุมชนกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อประเมินผลของการใช้รูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน เพื่อเสริมสร้าง
สมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนกรุงเทพมหานคร โดยเปรียบเทียบสมรรถนะการทำงาน

ของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร กลุ่มทดลองที่มีต่อรูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน ภายหลังจากการทดลอง

สมมติฐานการวิจัย

สมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนกลุ่มทดลอง หลังได้รับรูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงาน และหลังการติดตามผล เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทดลอง และเพิ่มมากกว่ากลุ่มควบคุม

นิยามเชิงปฏิบัติการ

1. คณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร หมายถึง ตัวแทนของสมาชิกชุมชนที่ได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกชุมชน (ตามระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ.2555)

2. สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถที่มาจากความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคล ที่ทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. สมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชนใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการประสานงาน และด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม ศีลธรรม และประเพณีอันดีงาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 สมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนด้านการพัฒนาชุมชน ได้แก่

3.1.1 ความสามารถในการดำเนินงานตามกระบวนการชุมชน (Community process) โดย 1) กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงาน 2) กำหนดทิศทางและแนวทางการปฏิบัติงาน 3) การวางแผนพัฒนาการปฏิบัติงาน และ 4) การตัดสินใจที่จะปฏิบัติตามแผน

3.1.2 ความสามารถในการดำเนินงานตามกระบวนการมีส่วนร่วม (Participation process) โดยได้รับความร่วมมือ (Collaboration) จากคณะกรรมการชุมชนและประชาชนในชุมชน

3.2 สมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนด้านการประสานงาน ได้แก่

3.2.1 ความสามารถในการประสานงานเพื่อดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายองค์กรที่เกี่ยวข้องภายในชุมชน

3.2.2 ความสามารถในการประสานงานการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากองค์กรภายนอกชุมชน

3.3 สมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม ศีลธรรม และประเพณีอันดีงาม ได้แก่ ความสามารถในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ศีลธรรม และประเพณีอันดีงาม เพื่อให้เกิดความผูกพันด้านจิตวิญญาณ และความเข้มแข็งผ่านประสบการณ์ชุมชน

4. รูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน (Psychological Sense of Community Model : PSOC Model) หมายถึง กรอบในการเสริมสร้างความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน ที่มีแนวคิดมุ่งเน้น (1)

ความสำคัญที่มีต่อชุมชน (2) พลัง หรืออิทธิพล ของสมาชิกชุมชนที่พร้อมจะทุ่มเทให้แก่ชุมชน โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ของการรับรู้ของแต่ละบุคคลที่มีต่อชุมชนและที่ชุมชนมีต่อตนเอง (3) การบูรณาการและการเติมเต็มความต้องการของสมาชิก โดยการแลกเปลี่ยนพลังความรู้ ความสามารถ ค่านิยม และความพึงพอใจของสมาชิกชุมชน จากประสบการณ์ของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อชุมชน และ (4) การมีความผูกพันทางจิตวิญญาณ ของสมาชิกชุมชนโดยมีการเชื่อมต่อ สัมพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้สึก อารมณ์ร่วมกัน เพื่อความเข้มแข็งของชุมชน โดยพิจารณาจากบทบาทของคณะกรรมการที่มีต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างความสำคัญด้านความผูกพันต่อชุมชน

การดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 18,512 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร เป็นคณะกรรมการชุมชน ประเภทชุมชนเมือง ในพื้นที่เขตบางแค ที่มีความพร้อมในการร่วมมือทำวิจัย จำนวน 95 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) จากประชากร ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเขตปกครองของกรุงเทพมหานครประกอบ ด้วย 50 เขต

ขั้นตอนที่ 2 คัดเลือกเขตตัวแทนของกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 เขต ตามเกณฑ์ (1) เป็นเขตที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด 3 ลำดับแรก และ (2) เป็นเขตที่มีเรื่องร้องทุกข์มากที่สุด

ผลการคัดเลือกได้แก่ เขตบางแค มีจำนวนประชากรรวม 193,606 คน (สำนักงานปกครองและทะเบียน กรุงเทพมหานคร) โดยมีเรื่องร้องทุกข์สูงสุด (2,013 เรื่องในปี 2561)

ขั้นตอนที่ 3 คัดเลือกประเภทชุมชนที่สามารถเข้าร่วมการวิจัยได้ครบ ผลการคัดเลือกได้แก่ ประเภทชุมชนเมือง ประกอบด้วยชุมชน จำนวน 11 ชุมชน มีจำนวนคณะกรรมการชุมชน จำนวน 95 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะการทำงาน ได้มาจากการคัดเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จากคณะกรรมการชุมชนในข้อ 1.1 ที่มีคะแนนสมรรถนะการทำงานตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา และสามารถเข้าร่วมการทดลองจำนวน 20 คน แล้วสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองเข้าร่วมการเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานด้วยรูปแบบความสำคัญทางจิตวิทยาต่อชุมชน ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมการเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานและปฏิบัติงานตามปกติ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบวัดสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ที่มีขั้นตอนการสร้างที่ประกอบด้วย การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน การกำหนดนิยามปฏิบัติการ การสร้างแบบวัดสมรรถนะการทำงาน การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน เกณฑ์การแปลความหมาย รวมถึงการนำเสนอแบบวัดต่อคณะกรรมการควบคุมคุณภาพ และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ค่าความตรงเชิงเนื้อหา

(Content Validity) อยู่ระหว่าง .66 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.605 – 0.828 และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.935

2.2 รูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ที่มีขั้นตอนการสร้างที่ประกอบด้วย การทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี เพื่อการประยุกต์ใช้ การสร้างรูปแบบ การตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงการนำไปทดลองใช้กับกรรมการชุมชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง .66 – 1.00

การดำเนินการตามรูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้ ครั้งละ 3 ชั่วโมง วันละ 1 ครั้ง เป็นระยะเวลา 7 วัน ในแต่ละครั้งได้จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน ดังนี้

ครั้งที่ 1 เป็นการปฐมนิเทศและการเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน ด้านการพัฒนาชุมชน โดยการสร้างสัมพันธภาพและความคุ้นเคย และประยุกต์ใช้แนวคิดความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน

ครั้งที่ 2 เป็นการเสริมสร้างการทำงานของคณะกรรมการชุมชน ด้านการพัฒนาชุมชนต่อจากครั้งที่ 1 โดยการวิเคราะห์ประสบการณ์ของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อชุมชน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการดำเนินการตามกระบวนการชุมชน และกระบวนการมีส่วนร่วม

ครั้งที่ 3 เป็นการเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน ด้านการประสานงาน โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน โดยการสำรวจความสำนึกของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อชุมชนด้านการประสานงาน โดยมุ่งเน้นการรับรู้ของแต่ละบุคคลที่มีต่อชุมชนและที่ชุมชนมีต่อตนเอง

ครั้งที่ 4 เป็นการเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนด้านการประสานงานต่อจากครั้งที่ 3 โดยเชิญวิทยากรของชุมชนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้มีการบริหารจัดการปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการประสานงาน

ครั้งที่ 5 เป็นการเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม ศีลธรรม และประเพณีอันดีงาม โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน และการระดมสมองเกี่ยวกับการทำงานของคณะกรรมการชุมชน

ครั้งที่ 6 เป็นการเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม ศีลธรรม และประเพณีอันดีงาม ต่อจากครั้งที่ 5 โดยเชิญวิทยากรของชุมชนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนำเสนอประสบการณ์ทางบวกและการแก้ปัญหาประสบการณ์ทางลบ

ครั้งที่ 7 เป็นการปัจฉิมนิเทศและการประมวลผลการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน โดยการทบทวนความรู้ ความเข้าใจ และสรุปผลการเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์หาค่าคุณภาพเครื่องมือ ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเที่ยงของแบบวัดสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน

กรุงเทพมหานคร และค่าดัชนีความสอดคล้อง สำหรับรูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1) อธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) วิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล โดยใช้สถิติ Wilcoxon Matched Pairs Signed Ranks Test

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล โดยใช้สถิติ Mann-Whitney U Test

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ มาวิเคราะห์ Content Analysis

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการศึกษาสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 95 คน พบว่าสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 95 คน มีค่าเฉลี่ยสมรรถนะการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.05$, $SD = 0.31$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.97$, $SD = 0.48$) ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการทำงานด้านการประสานงานอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.15$, $SD = 0.38$) และค่าเฉลี่ยสมรรถนะการทำงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม ศีลธรรม และประเพณีอันดีงามอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.02$, $SD = 0.45$)

2. ผลการพัฒนาแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร

รูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน (Psychological Sense of Community Model : PSOC Model) หมายถึง กรอบในการเสริมสร้างความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน ที่มีแนวคิดมุ่งเน้น (1) ความสำนึกที่มีต่อชุมชน (2) พลัง หรืออิทธิพล ของสมาชิกชุมชนที่พร้อมจะทุ่มเทให้แก่ชุมชน โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ของการรับรู้ของแต่ละบุคคลที่มีต่อชุมชนและที่ชุมชนมีต่อตนเอง (3) การบูรณาการและการเติมเต็มความต้องการของสมาชิก โดยการแลกเปลี่ยนพลังความรู้ ความสามารถ ค่านิยม และความพึงพอใจของสมาชิกชุมชน จากประสบการณ์ของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อชุมชน และ (4) การมีความผูกพันทางจิตวิญญาณ ของสมาชิกชุมชนโดยมีการเชื่อมต่อ สัมพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้สึก อารมณ์ร่วมกัน เพื่อความเข้มแข็งของชุมชน โดยพิจารณาจากบทบาทของคณะกรรมการที่มีต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างความสำนึกด้านความผูกพันต่อชุมชน ใน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 : ขั้นเริ่มต้น ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพ ชี้แจงวัตถุประสงค์ กฎระเบียบ การมีส่วนร่วม บทบาทของผู้เข้าร่วมการทดลองและบทบาทของผู้วิจัยเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เข้าร่วมการทดลอง และเพื่อสร้างบรรยากาศที่เหมาะสม

ขั้นที่ 2 : ขั้นดำเนินการ ผู้วิจัยนำรูปแบบของความสัมพันธ์ทางจิตวิทยาต่อชุมชน มาใช้ดำเนินการตาม 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) การสำรวจความสำคัญของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อชุมชน (Examine Sense of Community or Belonging) โดยมุ่งเน้นการรับรู้ของแต่ละบุคคลที่มีต่อชุมชนและที่ชุมชนมีต่อตนเอง (The Perceptions of the Individual level and community level) ด้านความคิดความรู้สึกและพฤติกรรม ตามแนวคิด Gestalt psychology ที่เน้น Figure and Ground

2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการรับรู้ความสำคัญของจิตวิทยาของแต่ละบุคคลที่มีต่อชุมชนและที่ชุมชนมีต่อตนเอง (An Analysis of Relationship between Individual and Community levels Perception) โดยใช้วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing task) และการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน (Collaboration) โดยทุกคนในกลุ่มจะต้องเปิดใจ (Openness) และร่วมกันคิดโดยคำนึงถึงชุมชนมากกว่าส่วนตน เพื่อให้เกิดการยอมรับชุมชน (community acceptance) ร่วมกัน

3) การวิเคราะห์ประสบการณ์ของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อชุมชน (The experience of the Community committee toward community) โดยให้คณะกรรมการชุมชน (1) นำเสนอประสบการณ์ทางบวกและประสบการณ์ทางลบที่เกี่ยวข้อง (2) นำเสนอแนวทางในการพัฒนาประสบการณ์ทางบวกที่มีต่อชุมชนให้ดียิ่งขึ้น (3) นำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาประสบการณ์ทางลบที่มีต่อชุมชนเพื่อบริหารจัดการปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (4) ผลการวิเคราะห์ประสบการณ์ของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อชุมชนจะช่วยเสริมสร้างความผูกพันกับชุมชน (Community attachment) เพิ่มมากขึ้น

4) การวิเคราะห์บทบาทของคณะกรรมการชุมชนเพื่อเสริมสร้างความสำคัญด้านความผูกพันต่อชุมชน (The role of community committee in creating a sense of community attachment) เพิ่มมากขึ้นโดยจัดกิจกรรมเพื่อให้คณะกรรมการชุมชน (1) แสดงความรู้สึกที่มีต่อการอยู่ร่วมกันในชุมชน (2) เกิดความสำคัญทางบวกต่อชุมชน (Positive sense of community) (3) เพิ่มความสัมพันธ์ (Relationship) ของสมาชิกชุมชน (4) มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อตนเองและชุมชนเพิ่มมากขึ้น (5) มีการกำหนดทิศทางในอนาคตของชุมชน (Community future direction)

ขั้นที่ 3 : ขั้นสรุปและประเมินผล

เป็นการสรุปและประเมินผลการเรียนรู้ ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมการทดลองสรุปผลและให้ข้อเสนอแนะ การเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนในด้านต่าง ๆ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมรวมทั้งให้แรงเสริมและเสริมสร้างความมั่นใจให้กับคณะกรรมการชุมชนผู้เข้าร่วมการทดลอง เพื่อจะได้มีกำลังใจในการเรียนรู้และนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

3. ผลจากการใช้รูปแบบความสำคัญของจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร สรุปได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

3.1 สมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล พบว่าค่าเฉลี่ยสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองอยู่ในระดับน้อย หลังการทดลองอยู่ใน

ระดับปานกลาง และหลังการติดตามผลอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะการทำงานโดยรวมและรายด้านของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล โดยใช้ Wilcoxon Matched Pairs Signed Ranks Test ($n = 10$) พบว่าสมรรถนะการทำงานโดยรวมและรายด้านของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง ก่อนการทดลองกับหลังการติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ส่วนหลังการทดลองกับหลังการติดตามผล ไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล พบว่าสมรรถนะการทำงานโดยรวมและรายด้านของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร โดยก่อนการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีสมรรถนะการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนหลังการทดลอง และหลังการติดตามผล กลุ่มทดลอง มีสมรรถนะการทำงานสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร พบว่า คณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร กลุ่มทดลอง มีความพึงพอใจเป็นอย่างมากต่อรูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร เนื่องจากทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการทำงานของคณะกรรมการชุมชน และกระบวนการมีส่วนร่วมได้อย่างถูกต้อง และเพิ่มความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของชุมชน

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร พบว่าสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน และเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนในบางกิจกรรมอาจมีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดรวมทั้งมีข้อจำกัดในเรื่องของเพศและอายุ เนื่องจากคณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและเป็นผู้สูงอายุ และข้อจำกัดในเรื่องของสถานที่ในการจัดกิจกรรมของชุมชน

ส่วนเรื่องสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ Strand (1981) ที่ศึกษาพบว่า สมรรถนะการทำงานของผู้นำชุมชน ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการแก้ไขปัญหา 2) มีพฤติกรรมที่เหมาะสม 3) บริหารและดูแลงบประมาณ 4) ประเมินความต้องการของชุมชน 5) การบริการชุมชน 6) การประสานงาน 7) มีภาวะผู้นำ 8) มีทัศนคติที่ดี 9) การบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง

2. ผลการพัฒนาารูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ของการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ

Sarason (1974) ที่ได้อธิบายถึงความสำคัญทางจิตวิทยาต่อชุมชนว่าเป็นการรับรู้ที่คล้ายคลึงกันกับผู้อื่น ยอมรับว่าต้องมีการพึ่งพากันกับผู้อื่น มีความเต็มใจที่จะรักษาไว้ซึ่งการพึ่งพาอาศัยกันนี้โดยการให้ความช่วยเหลือหรือการกระทำใด ๆ เพื่อผู้อื่นในสิ่งที่ผู้อื่นคาดหวังจากพวกเขา และมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างที่มั่นคงและเชื่อถือได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Heller et al. (1984) ที่ระบุว่าความสำคัญต่อชุมชนเป็นความรู้สึกถึงความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีต่อชุมชนของเขา โดยได้อธิบายว่า ถ้าบุคคลมีความสำคัญต่อชุมชนของเขาแล้ว พวกเขาจะรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของที่มีความเหมาะสมต่อชุมชน ความรู้สึกต่อชุมชนที่พวกเขาจะมีนั้นจะมีอิทธิพลต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชน มีการแบ่งปันค่านิยมร่วมกัน และมีความรู้สึกถึงเครือข่ายทางอารมณ์ร่วมกัน

3. ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนกลุ่มทดลองที่ได้รับรูปแบบความสำคัญทางจิตวิทยาต่อชุมชน หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ทั้งโดยรวมและรายด้าน เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนโดยรวมและรายด้านของคณะกรรมการชุมชนกลุ่มทดลอง กับคณะกรรมการชุมชนกลุ่มควบคุม พบว่า ก่อนการทดลองสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนกลุ่มทดลอง และรายด้านของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน หลังการทดลอง และหลังการติดตามผลสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนกลุ่มทดลองโดยรวมและรายด้าน เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้

ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า การประยุกต์ใช้รูปแบบความสำคัญทางจิตวิทยาต่อชุมชนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยมุ่งเน้น 1) ความสำคัญที่มีต่อชุมชน 2) ความสัมพันธ์ของการรับรู้ของแต่ละบุคคลที่มีต่อชุมชนและที่ชุมชนมีต่อตนเอง 3) ประสิทธิภาพของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อชุมชน และ 4) บทบาทของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างความสำคัญด้านความผูกพันต่อชุมชน นั้นสามารถทำให้คณะกรรมการชุมชนเห็นความสำคัญของชุมชน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนทั้งในด้านกระบวนการชุมชน และกระบวนการมีส่วนร่วม เห็นความสำคัญของการประสานงาน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการประสานงานเพื่อดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายองค์กรภายในชุมชนที่เกี่ยวข้องและการประสานงานการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากองค์กรภายนอกชุมชน ได้เห็นความสำคัญของการส่งเสริมวัฒนธรรม ศิลธรรม และประเพณีอันดีงาม ได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรม ศิลธรรม และประเพณีอันดีงาม ได้เรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรม และแนวทางการแก้ไขปัญหา เรียนรู้ประสบการณ์การทำงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม ศิลธรรม และประเพณีอันดีงามจากวิทยากรชุมชน รวมถึงการให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะกรรมการชุมชนกลุ่มทดลอง เป็นอย่างดี คณะกรรมการชุมชน มีความสนใจ และตั้งใจในการร่วมกิจกรรม มีสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิกกลุ่มที่ร่วมกิจกรรมทุกคน มีความเชื่อใจ ไว้วางใจ ร่วมแบ่งปันประสบการณ์ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติในกระบวนการต่าง ๆ ที่หลากหลายทั้งการเรียนรู้จากวิทยากรชุมชน และจากคลิปวิดีโอ (Video) ดังนั้น การที่คณะกรรมการชุมชนกลุ่มทดลองได้มีโอกาสเข้าร่วมการทดลองการใช้รูปแบบความสำคัญทางจิตวิทยาต่อชุมชน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานครในครั้งนี้ซึ่งแสดงให้เห็นจากข้อมูลเชิงประจักษ์ คือการที่คณะกรรมการชุมชนกลุ่มทดลองมีคะแนนสมรรถนะการทำงานสูงกว่าคณะกรรมการกลุ่มควบคุมทั้งหลังการทดลองและหลังการติดตามผล

ผลการใช้รูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของ คณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ที่ได้ผลสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ Glynn (1981) ที่ได้ศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างความสำนึกต่อชุมชน และความสามารถในการปฏิบัติงานในชุมชนของคณะกรรมการชุมชน และสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ Burroughs และ Eby (1998) ที่พบว่า ความสำนึกทางจิตวิทยาในการทำงานชุมชน ประกอบด้วย 1) การได้รับการสนับสนุนจากผู้ร่วมงาน 2) ความปลอดภัยในการทำงาน 3) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของ เพื่อนร่วมงาน 4) การสะท้อนเชิงวิพากษ์ 5) ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน 6) ความรู้สึกเป็นเจ้าของ 7) ความผูกพันทางจิตวิญญาณ 8) ทิศทางของการทำงานร่วมกัน 9) ความอดทนของสมาชิกชุมชน และ Colombo et al. (2001) ที่ได้ศึกษาความสำนึกต่อชุมชนและการมีส่วนร่วมในบริบทสังคมเมืองจาก งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาโดยอธิบายลักษณะของชุมชนว่าจะต้องมีความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และได้ชี้ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน ความรับผิดชอบในระดับปัจเจกบุคคล และช่วยลดความห่างเหินระหว่างกัน รวมทั้งมีงานวิจัยที่ สนับสนุนว่า เมื่อบุคคลมีส่วนร่วมในองค์กรมากขึ้นเท่าไร จะช่วยเพิ่มอำนาจและการควบคุมของผู้มีส่วน ร่วมมากขึ้นเท่านั้น

4. ผลจากการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสนทนากลุ่มเฉพาะก็พบข้อสรุปที่ยืนยันว่า รูปแบบ ความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจและได้รับ ประโยชน์เป็นอย่างมากต่อการใช้รูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย ที่คณะกรรมการชุมชน กลุ่มทดลองแสดงความพึงพอใจต่อรูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการสนทนากลุ่มเฉพาะในหัวข้อหรือประเด็นการสนทนาร่วมกัน ได้แก่ 1) ความพึงพอใจที่มีต่อ รูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน (2) ประโยชน์ของรูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของ คณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ต่อตนเองและชุมชนนั้น ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะได้ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นที่แสดงถึงความพึงพอใจต่อรูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน ใน การเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของตนในด้านต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นว่ารูปแบบความสำนึกทาง จิตวิทยาต่อชุมชนช่วยให้คณะกรรมการชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนและการทำงานใน ชุมชนเพิ่มมากขึ้น คณะกรรมการชุมชนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติตามกระบวนการขั้นตอนของรูปแบบ ความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชน และมีความตั้งใจที่จะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการทำงานได้จริงใน ชุมชนของตนเอง

ผลการวิจัยทั้งจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จึงสรุปอภิปรายได้ว่า รูปแบบ ความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร สามารถทำให้สมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนกลุ่มทดลองสูงกว่า คณะกรรมการชุมชนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นที่พึงพอใจอย่างมากของผู้เข้าร่วม การวิจัย รวมทั้งมีลักษณะความคงทน จากการที่ผลการใช้รูปแบบแสดงถึงสมรรถนะการทำงานของ กลุ่มทดลองที่เพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกันระหว่างหลังการทดลองและหลังการติดตามผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า รูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ทั้ง 7 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานสำหรับคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะ ดังนี้

1.1 กรุงเทพมหานครโดยสำนักงานเขตที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ควรนำรูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ไปปรับใช้ โดยอาจจะปรับจำนวนครั้ง หรือระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมบางอย่าง เช่น กิจกรรมการสร้างสัมพันธ์ภาพและความคุ้นเคย ในกรณีที่คณะกรรมการชุมชนมีความรู้จัก สนับสนุนหรือคุ้นเคยกันอยู่แล้วและนอกจากกลุ่มคณะกรรมการชุมชนที่ปฏิบัติงานในชุมชนแล้ว ควรนำรูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ไปปรับใช้กับกลุ่มอาสาสมัครอื่นๆ ที่ปฏิบัติงานในชุมชน อาทิเช่น อาสาสมัครสาธารณสุข อาสาสมัครป้องกันภัย เป็นต้น

1.2 ควรนำรูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร บรรจุไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร เพื่อให้คณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามาใหม่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะการทำงาน รวมทั้งควรจัดให้มีการอบรมความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ 1 – 2 ครั้ง

1.3 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวัดสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร และ 2) รูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวมีคุณภาพและประสิทธิภาพเหมาะสมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีคณะกรรมการชุมชน หรืออาสาสมัคร เข้ามาร่วมในการพัฒนาชุมชนของท้องถิ่น ควรนำไปใช้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนางานด้านนี้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยในกลุ่มอาสาสมัครอื่น ๆ ที่มีการปฏิบัติงานในลักษณะจิตอาสา เพื่อช่วยเหลือประชาชนและสังคมให้ได้มีข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

2.2 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ การติดตามผลเป็นระยะสั้นในระยะเวลา 1 เดือน ทำให้อาจมีความจำกัดในการประเมินประสิทธิภาพการคงอยู่ของผลการทดลองกับคณะกรรมการชุมชนในระยะยาวได้ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปมีระยะเวลาในการติดตามผลที่นานขึ้นและต่อเนื่องโดยมีเกณฑ์การวัดและการประเมินผลในมิติของพฤติกรรมกรรมการแสดงออกที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3 จากผลการวิจัยครั้งนี้ รูปแบบความสำนึกทางจิตวิทยาต่อชุมชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน กรุงเทพมหานคร สามารถเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนให้สูงขึ้นจากระดับน้อยเป็นระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่ายังมีประเด็นที่อาจต้องมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มเป้าหมาย อาทิเช่น

ความแตกต่างของอายุ เพศ ประสบการณ์การทำงาน และประวัติการฝึกอบรมของคณะกรรมการชุมชน รวมทั้งการพิจารณาตัวแปรด้านบริบทของชุมชน ที่อาจส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานของคณะกรรมการชุมชน

2.4 ควรพิจารณาเพิ่มการออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพให้มีเทคนิควิธีที่หลากหลายเพิ่มขึ้นเพื่อให้สามารถมีข้อมูลที่ลุ่มลึกและชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเลขาธิการปลัดกรุงเทพมหานคร. (2562). *แนวทางการบริหารจัดการงานสำหรับผู้บริหารระดับสูงกรณีเรื่องร้องทุกข์ร้องเรียนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร*.
- กรุงเทพมหานคร, สำนักงานนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร. (2539). *แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540 – 2544)*.
- Burroughs, S.M. & Eby, L.T. (1998). Psychological sense of community at work : A measurement system and explanatory framework. *Journal of Community Psychology*, Vol 26(6), 509 – 532.
- Colombo, M. & Nowell, B. (2001). Sense of Community and participation in Urban Contexts. *Journal of Community and Applied Social Psychology*, 11, 457 – 464.
- Glynn, T.J.(1981). Psychological sense of community : Measurement and application. *Human Relations*, 34(9), 780 – 818.
- Heller, K., Price, R.H., Reinharz, S., & Wandersman, A. (1984). *Psychology and Community Change*. (2nd ed.). Dorsey Press.
- McClelland, D.C. (1973). Testing for competence rather than for intelligence *America Psychologist*, 28, 1 – 4.
- McMillan, D.W. (1996). Sense of community. *Journal of Community Psychology*, 24, 315 – 325.
- McMillan, D.W. & Chavis, D.M.(1986) Sense of community : A definition and theory. *Journal of Community Psychology*, 14, 6 – 23.
- Sarason, S.B. (1974). *The Psychological sense of community : Prospects for a community psychology*. Jossey – Bass.
- Sarason, S.B. (1993). American psychology, and the needs for transcendence and community. *American Journal of Community Psychology*, 21, 185 – 202.
- Strand, G.A. (1981). Community Leadership competencies in the Northeast US: Implications for training public health educators. *American Journal of Public Health*, 71, 397-402.

.....